

ГРОМАДСЬКА ГІГІЄНА ДІЮЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'Я ТА
БОЄЗДАТНОСТІ ОСОБОВОГО СКЛАДУ

Коробчанський В. О., Щербань М. Г., Олійник Ю. О.
Харківський національний медичний університет,
м. Харків

Виходячи із сьогоденних особливостей надзвичайних ситуацій військових дій, певний історичний досвід гігієни праці військовослужбовців удосконалюється.

З метою забезпечення здорових умов служби і побуту військовослужбовців повсякденна їх діяльність у будь-якій обстановці має здійснюватися з дотриманням вимог режиму дня та особистої і громадської гігієни. При цьому враховуються специфіка завдань, що виконують військовослужбовці, кліматичні умови, екологічна обстановка в районі дислокації військової частини, стан матеріального забезпечення і казармового житлового фонду.

У пропаганді особистої гігієни довгий час переважав протиепідемічний напрям. Однак за останні роки визначився цілий ряд захворювань, які мають високий рівень всіх параметрів. До них належать захворювання серцево-судинної системи, злоякісні новоутворення, травми, захворювання органів дихання тощо.

Особиста гігієна – гігієнічні правила, мета яких зберегти та зміцнити здоров'я військовослужбовця (дотримання чистоти тіла, волосся, рук і ніг, запобігання мозолям, профілактика обморожень, боротьба з потовиділенням). У бойовій обстановці, в умовах польового розташування дотримання вимог особистої гігієни значною мірою ускладнюється, але все ж можливе, насамперед за умови дотримання режиму дня.

Збереження і зміцнення здоров'я військовослужбовців досягається шляхом: проведення командирами (начальниками) заходів, спрямованих на створення здорових умов служби і побуту; систематичного загартовування і фізичного розвитку; виконання санітарно-гігієнічних протиепідемічних і лікувально-профілактичних заходів.

Основні напрямки діяльності командирів (начальників) щодо створення здорових умов служби і побуту військовослужбовців передбачають суворе виконання санітарних норм і вимог військових статутів щодо розміщення військовослужбовців, організації їх харчування, водопостачання та інших видів матеріального і побутового забезпечення; своєчасне і повне доведення до кожного військовослужбовця встановлених норм забезпечення; встановлення і своєчасне доведення до особового складу необхідних вимог безпеки праці військовослужбовців та забезпечення умов їх виконання; організація та забезпечення точного виконання розпорядку дня; усунення або зниження до встановлених меж впливу шкідливих чинників на здоров'я військовослужбовців – вжиття заходів щодо поліпшення екологічної обстановки в районі розташування військової частини (підрозділу).

Особливо важливу роль в системі громадської гігієни діючих військових підрозділів у період війни з російським агресором відіграють протиепідемічні заходи, які мають на меті запобігання виникненню інфекційних захворювань серед особового складу.

Авторським колективом за участі співробітників НДІ гігієни праці та профзахворювань, кафедри гігієни та екології № 1 ХНМУ та військово-медичного Центру Північного регіону розроблено та створено методичні документи з громадської гігієни для військ ЗСУ у складі методичних рекомендацій «Контроль санітарно-епідемічного стану військового підрозділу ЗСУ», «Пам'ятка військовослужбовця», «Пам'ятка військовослужбовця: до бою; в бою; після бою».

Методичні рекомендації «Контроль санітарно-епідемічного стану військового підрозділу ЗСУ» – це настанова для фахівця військової державної санітарно-епідеміологічної служби при здійсненні відповідного контролю конкретного військового формування.

Поточними задачами при здійсненні контролю санітарно-епідемічного стану військового підрозділу є визначення наступної інформації: 1. Кадрове забезпечення медичним персоналом та ступінь їх кваліфікації; 2. Організація періодичного медичного контролю за станом здоров'я військовослужбовців, аналіз захворюваності і результати медичних оглядів особового складу; 3. Стан проведення протиепідемічних заходів; 4. Гігієнічна оцінка санітарного стану району розташування військового підрозділу. Стан нагляду за своєчасністю і повнотою очищення території (організація дезінфекції, дезінсекції, дератизації); 5. Організація системи життєзабезпечення особового складу в місцях розміщення особового складу; 6. Організація та контроль водопостачання (очищення та знезараження; табельні засоби очищення та знезараження; організація лабораторного контролю); 7. Організація та контроль харчування; 8. Організація та контроль лазне-прального обслуговування; 9. Організація та контроль умов праці; 10. Санітарний нагляд за похованням загиблих військовослужбовців; 11. Контроль за санітарно-гігієнічним станом військової частини (задовільний; незадовільний); 12. Розвідка джерел водопостачання, експертиза води та продовольства; 13. Пропаганда гігієнічних знань серед військових; 14. Обсервація та карантин у військовій частині.

Санітарно-епідемічний стан військового підрозділу і району його дій може бути: благополучним, нестійким, неблагополучним і надзвичайним. Благополучним санітарно-епідемічний стан військового підрозділу вважається: при відсутності гострозаразних захворювань або у випадку їх появи, при задовільному санітарно-гігієнічному стані військ; при відсутності умов для формування епідемічних осередків і поширення інфекційних захворювань серед особового складу (задовільний санітарно-гігієнічний стан частини); при появі поодиноких випадків інфекційних захворювань, характерних для цієї місцевості (за виключенням особливо небезпечних інфекцій (ОНІ)); при відсутності застосування противником біологічної зброї і благополучному санітарно-епідемічному стані району діяльності військ.

Нестійким санітарно-епідемічний стан військового підрозділу вважається при наявності однієї з наступних умов: виникнення поодиноких інфекційних захворювань, не характерних для цієї місцевості; незначне збільшення спорадичних захворювань, які мали місце раніше; поява групових захворювань без тенденції до подальшого поширення при задовільному санітарно-гігієнічному стані частини; розміщення особового складу в районі, санітарно-епідемічний стан якого нестійкий, або неблагополучний. Неблагополучним санітарно-епідемічний стан військового підрозділу вважається при наявності однієї із наступних умов: появи серед особового складу групових інфекційних захворювань і наявність умов для їх подальшого розповсюдження; занос у війська поодиноких захворювань особливо небезпечних інфекцій (ОІ: чума, віспа, холера); розміщення в районі, санітарно-епідемічний стан якого оцінюється як надзвичайний наявності однієї із наступних умов: появи групових інфекційних захворювань серед населення, а також наявності умов для їх розповсюдження (незадовільний санітарний гігієнічний стан території, об'єктів водопостачання, комунального господарства); виникнення поодиноких випадків захворювань ОІ; після застосування противником БЗ (окрім збудників ОІ). Надзвичайним санітарно-епідемічний стан частини вважається при наявності однієї із наступних умов: зростання кількості інфекційних хворих серед особового складу до епідемії за короткий строк, що приводить до втрати боєздатності; поява повторних випадків ОІ чи виникнення групових спалахів цих захворювань; визначення факту застосування противником біологічної зброї у вигляді рецептур ОІ. За результатами проведеного санітарно-протиепідемічного обстеження військового підрозділу складається так звана «звіт-довідка» з рекомендаціями для командування. Розроблені пам'ятки для військовослужбовців є важливими методичними документами для виховної роботи з особовим складом військових підрозділів.

Література: 1. Пашко К. О., Хижняк М. І. та ін. Військова гігієна з гігієною при надзвичайних ситуаціях. – Тернопіль: «Укрмедкнига», 2005. – 312 с. 2. Бардов В. Г., Москаленко В. Ф. та ін. Гігієна та екологія людини. – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 719 с. 3. Бадюк М. І., Левченко Ф. М. та ін. Організація медичного забезпечення військ. – Київ : МП Леся, 2005. – 430 с.